

Buôn dân, bán nước, manh tâm hại người

Cửa An Hòa, nơi bày bãi chém
Bọn thực dân giải đến mấy người
Cao Vân vẫn nở nụ cười
Phất tay viết lại cho đời mấy câu :

“Anh hùng để cục hươu thành bại
Công luận thiên thu phó sử biên”
Mấy lời tâm huyết lưu truyền
Ngàn năm gương đó vẫn nguyên giữa đời

CUỘC KHÁNG CHIẾN TOÀN QUỐC

Lúc bấy giờ khắp nơi trong nước
Nhiều phong trào của các sĩ phu
Ngấm ngầm thành lập chiến khu
Tích trữ lương thực, dự trù quân trang

Tự thực dân vào lăng Tự Đức
Tìm kho tàng báu vật thời xưa
Chúng đào tận đến quách vua
Dân tâm xao xuyến thâm thù giặc Tây

Để trấn an, giặc bày diệu kế
Cho dựng nhà Khai Trí, mị dân
Nam Phong nguyệt báo canh tân
Viết bài xã luận nói gần, nói xa

Với mục đích gian tà, lừa bịp
Đánh đồng lên : Pháp Việt đề huề
Ru dân, nhằm để dễ bề
Đặt nền thống trị, rẽ chia giống nòi

Trương biểu ngữ “Rồng Nam phun bạc”
Hô “Đánh đổ Đức tặc”, mở màn
Mười kỳ quốc trái rêu rao
Đền ơn mẫu quốc viết vào Nam Phong

Lũ còng lưng làm bồi cho giặc
Tư tưởng hèn gieo rắc trong dân
Bọn này lạng lẽ phá thềm
Phong trào cứu quốc thêm phần khó khăn

Đất miền Nam đã thành thuộc địa
Biến Sài Gòn theo vẽ Tây phương
Nhà thờ, trại lính, sở Đoan
Xây thêm dinh thự, mở đường giao thông

Viện Pasteur cử ông Calmette
Nghiên cứu gia về cách lên men
Sản xuất một số vaccin
Đậu mùa, bệnh dại, thuốc tiêm chích ngừa

Ông gợi ý nên đưa nguồn lợi
Từ trong tay các hội người Hoa

Sản xuất rượu đế mạch nha
Tiền thu thêm được dôi ra rất nhiều

Ong Yersin men theo đường bộ
Từ Khánh Hòa lên tới Lâm Viên
Tìm ra Đà Lạt Cao Nguyên
Hoàng triều cương thổ thuộc quyền thực dân

Hai ông này có công mang đến
Nền y khoa ở tận Tây Phương
Đặt nên nền móng nơi đây
Tìm ra kỳ được thuốc hay cần dùng

Lũ giặc Pháp tung quân bốn phía
Chiếm lần hồi toàn cõi Đông Dương
Văn minh kỹ thuật chủ trương
Cho dân bánh vẽ, quên đường chống Tây

Chúng cũng bày ra trường Cao đẳng
Lập Hội Đồng Tư Vấn loè dân
Cũng cho báo chí rần rần
Phô trương dân chủ bất phân lập trường

Bọn “hót Tây” cũng chường ra mặt
Cũng nhi nhô coi rất chuống tại
Chung quy một lũ tay sai
Việt gian, một nước bọn này sâu dân

Vua Duy Tân sau lần thất bại

Bị bắt về giam tại đề lao
Mấy lần Khâm sứ ra vào
Tìm lời dụ dỗ ngọt ngào với vua

Hồ Đắc Trung, thượng thư Bộ Học
Được Nam Triều ủy thác xử vua
Dầu thân mang án tử tù
Cao Vân lén gửi mật thư ra ngoài

“Trung là ai ? Cân đai vồng lọng
Cố làm cho thánh thượng sanh toản”
Mấy lời tâm huyết trời trần
Gởi quan Chánh Án phải bằng cách sao

Tội thực dân lại trao cho sẵn
Xử nhà vua bản án tử hình
Nhưng khi tuyên án, thành linh
Vị quan già ấy lại truyền tha vua

Quả bất ngờ với tên Khâm Sứ
Bằng hoàng thêm cả lũ tay sai
Chúng bèn hạ lệnh giam ngay
Quan ngài Chánh Án vào thay chỗ Người

Vua bị đày ra vùng hải đảo
Đông Châu Phi, ở tấu Denis
Ba mươi năm sống cách ly
Nhưng lòng luôn vẫn hướng về quê hương

Việc ném bom lan tràn khắp nước
 Đó là điềm báo trước cho quân
 Thực dân cùng với Việt gian
 Là giờ báo tử cũng đang đến gần

Lũ thực dân lòng lên như thú
 Chúng lục sùng bắt bố lung tung
 Việt gian, điếm chỉ hết lòng
 Bắt người tra khảo vô cùng dã man

Để đánh trả, xuống đường khùng bố
 Ở Thái Bình bom nổ giết ngay
 Một tên tuần phủ “chẳng may”....
 Hotel Hà Nội chất đầy xác Tây

Ở Nghệ An có tay đầu xú
 Tự nghĩa binh hùng cứ một phương
 Lựa thời đột kích, đón đường
 Đánh cho giặc Pháp cuống cuồng thất kinh

Phan Châu Trinh và Ngô Đức Kế
 Huỳnh Thúc Kháng cùng Nguyễn Tiểu La
 Bị quân giặc Pháp đày xa
 Còn Lôn lao lý, lệ nhòa, máu dân

Ở trong Nam có Phan văn Quế
 Tự xưng mình hoàng đế Xích Long
 Nghe đâu có luyện phép gồng
 Dựng cờ khởi nghĩa tấn công giặc thù

Ở Sài Gòn cũng như Chợ Lớn
 Tám quả bom mô phỏng kiểu Tây
 Được đem cài sẵn nơi đây
 Gần bên dinh thự, nổi dây giựt mìn

Việc bại lộ, giặc tìm bắt bố
 Giam họ Phan khám Lớn Sài Gòn
 Kêu tù bản án chung thân
 Phá tan sào huyệt ở gần Hóc Môn

Vây khám Lớn, quyết tâm giải thoát
 Đánh nhà đèn, đồng loạt xung phong
 Nghĩa quân thề chết một lòng
 Giải vây chủ tướng thoát vòng lao đao

Cuộc khởi nghĩa cho dù thảm bại
 Nhưng tiếng thơm dội mãi ngàn năm
 Những người vị quốc vong thân
 Là gương nhắc nhở cho dân hiểu rằng

Không gì quý cho bằng độc lập
 Không gì hơn dân tộc phồn vinh
 Đuổi đi lũ giặc viễn chinh
 Cởi ách nô lệ, chính quyền giành ngay

Ông đội Cấn vốn tên Trịnh Đạt
 Người cầm đầu cách mạng chống Tây
 Cùng Lương ngọc Quyến giúp tay

Phất cờ khởi nghĩa lựa ngày khởi binh

Chọn Thái Nguyên : địa bàn nổi dậy
Cùng quân dân chiếm lấy đề lao
Tấn công trại lính phá rào
Đập tan xiềng xích tròng đầu dân ta

Với quân số hơn ba trăm lính
Chỉ một tuần chiếm lĩnh khắp nơi
Giặc đưa tiếp viện ngàn người
Phản công đè bẹp đánh lui quân mình

Dững nghĩa binh rút về Tam Đảo
Để tạm thời nương nấu nơi đây
Lựa thời phục kích bao vây
Dần dần lực cạn, càng ngày càng suy

QUYỂN BA MƯƠI

KHẢI ĐỊNH HOÀNG ĐẾ (1916- 1925)

Giặc Pháp đày Duy Tân hoàng đế
Đưa Bửu Đảo lên thế ngôi vua
Đấy là Khải Định được cho
Vì ông thân Pháp, về hòa với Tây

Khi lên ngôi trên ba mươi tuổi
Vợ thì nhiều, lại nổi...không con

Ưa dùng thuốc phiện là hơn...
Thân hình bạc nhược gầy còm thảm thương

Ngồi trên ngai dung nhan giống hệt
Theo nhà văn Somerset Maugham
Trông như pho tượng bằng đồng
Người không tình cảm, lạnh lùng vô tri

Năm Nhâm Tuất(1922) vua đi sang Pháp
Dự hội chợ ở tận Marseille
Công du tiêu phí vung tay
Hết tiền quốc khố , phải xoay thêm vàng
Nhân làm lễ tứ tuần đại khánh
Thông báo cho bá tánh miền Trung
Bắt dân vàng bạc chúc mừng
Dẫu là sinh nhật chỉ tròn bốn mươi

Vua bù nhìn ở nơi đất Huế
Bày lăm trò khiến để người chê
Chê cười chưởi lũ tay sai
Cúi đầu làm mọi cho loài ngoại xâm

Có một bài tự thân bút ký
Viết về chuyện quốc thể an nguy
Xử oan vua cũng châu phê
Vài điều lặt vặt nhiều khi buồn cười

Vua lại sai xây lăng Khải Định
Lo cho mình hậu tính mai sau

Kiến trúc trong bản sơ đồ
Nữa Âu nửa Á làm cho khác người

Làng Ngọc Điền nằm ngay Nghệ Tĩnh
Phạm Hồng Thái sinh quán ở đây
Cha làm Huấn Đạo nơi này
Là người chống Pháp trong thời Cần Vương

Theo tấm gương vì dân vì nước
Chàng thanh niên dần bước ra đi
Sá gì một thuở chia ly
Sá chi một chút nữ nhi thương tình

Đường cách mạng thênh thênh phía trước
Phải làm cho dân được ấm no
Phải dùng bạo lực mà đo
Ra tay giết sạch kẻ thù mà thôi

Đã bốn ba chân trời góc bể
Khi Trường Sơn, khi đất Thái Lan
Xuống tàu ra Thái Bình Dương
Ghé vào Thượng Hải, theo đường Quảng Châu

Ở Quảng Châu, gặp Hồ Tùng Mậu
Cùng bạn bè, qua thấu Đông Kinh
Chủ trương cổ động tuyên truyền
Vào sâu trong giới thanh niên bên ngoài

“Tâm Tâm xã” là nơi hội quán

Chỗ cho người cách mạng vào ra
Xiển dương tư tưởng quốc gia
Chủ trương bạo động vẫn là ưu tiên

Tin Toàn Quyền Đông Dương vừa đến
Lệnh ám sát được tiến hành ngay
Phạm Hồng Thái nhận việc này
Diệt tên đầu sỏ cho người biết ta

Tựa Kinh Kha lên đường quyết tử
Ông ngấm ngầm theo dõi Merlin
Theo từ Thượng Hải theo lên
Đông Kinh quay lại, ghé miền Quảng Châu

Một buổi lễ ngoại giao đại yến
Nằm ở phố Sa Diện, Tô Châu
Đội lối ký giả lọt vào
Liệng bom giết lử cầm đầu thực dân

Tiếng bom nổ vô vàn dữ dội
Là tuyên ngôn đối với thực dân
Rằng bây đã đến ngày tàn
Chính sách thuộc địa chẳng còn bao lâu

Phạm Hồng Thái đi vào lịch sử
Làm tròn xong nghĩa vụ vinh quang
Là người liệt sĩ Việt Nam
Vong thân vị quốc nêu gương cho đời

Hoàng Hoa Cương là nơi an nghỉ
 Người anh hùng khí tiết ngàn năm
 Tổ quốc đền nợ tri âm
 Hy sinh tính mạng gieo mầm tự do

Năm Ất Sửu(1925) vì lo vận nước
 Phan Châu Trinh tuy sức đã tàn
 Vẫn còn gắng soạn diễn văn
 Bàn về đạo đức Đông Tây cùng người

Vốn là người nặng tình dân chủ
 Quyết đưa ra tranh thủ vấn đề
 Quốc gia sở dĩ vận suy
 Cũng vì chuyên chế, cũng vì ngu dân

Cần bỏ kiểu tự thân cổ hủ
 Giảm bớt đi lối cũ từ chương
 Phải đem khoa học vào trường
 Dạy cho bọn trẻ biết đường văn minh

Phan Bội Châu nhân danh công lý
 Lên án Tây, lũ quý thực dân
 Vì sao dân phải hờn căm ?
 Vì sao dân đói, dân than mọi bề ?

Trong điều trần , ông quy trách nhiệm
 Chính bọn Tây đã biến nước này
 Thành nơi địa ngục đọa đày
 Là nơi quân phiệt ra tay làm giàu

Kêu gọi dân mau mau đổi mới
 Việc trị nước cần phải canh tân
 Đập tan đế quốc thực dân
 Giành quyền tự chủ non sông về mình

Bọn đương quyền mang ông ra xử
 Quyết đưa ông xử tử làm gương
 Đâu ngờ dân Việt kiên cường
 Đấu tranh chống lại xuống đường hô vang

Viên Toàn Quyền Đông Dương mới đổi
 Trước cường phong phản đối, dân ta
 Nhằm lúc Khải Định băng hà
 Varenne đành phải cho qua việc này

Vua Khải Định một người lãnh cảm
 Việc ái ân khó được quan tâm
 Hưởng dương chưa tới bốn lăm
 Một tay bạc nhược khổ dân cả đời

BẢO ĐẠI HOÀNG ĐẾ (1925- 1945)

Vua Bảo Đại lên thay Khải Định
 Lập Hội đồng Phụ Chính điều hành
 Từ nay coi sóc triều đình
 Để cho Vĩnh Thụy học hành cho xong

Trong ý đồ vô cùng nham hiểm
 Đưa sang tây để biến hoàng thân
 Ăn chơi , hủ hóa lâu dần
 Trở thành quen thói mất lần khả năng

Triều đình Huế nay nhường mất hẳn
 Chẳng khác nào một cỗ máy xay
 Chạy theo ngân sách của Tây
 Vua quan được Pháp từng ngày trả lương

Viện Cơ Mật khi bàn việc nước
 Đều phải lo gởi trước cho Tây
 Bởi rằng chúng buộc từ nay
 Nhất động nhất cử báo ngay Toàn Quyền

Các thành viên Hội Đồng Cơ Mật
 Vị Chủ tịch người Pháp chính tông
 Mặc dù nghị luận bàn chung
 Nhưng quyền quyết định cuối cùng do Tây

Những đổi thay khắp trên thế giới
 Là những điều thúc hối dân ta
 Tin tức báo chí từ xa
 Giao thông liên lạc xem ra khá nhiều

Biết nhìn theo văn minh thế giới
 Nước quanh ta tiến bộ không ngừng

Còn mình thì kín như bưng
 Vì Tây kiểm duyệt canh chừng thường xuyên

Nước nhược tiểu về nguyên một phía
 Đồng một lòng cương quyết vùng lên
 Xướng khai chủ thuyết dân quyền
 Đấu tranh cách mạng tăng thêm tinh thần

Toàn thế giới dần dần phân hóa
 Hình thành ra các khối liên minh
 Đế quốc Anh, Pháp giật mình
 Tại sao thuộc địa đấu tranh dân quyền ?

NGUYỄN THÁI HỌC VÀ VIỆT NAM QUỐC DÂN ĐẢNG

Một xu hướng tự nhiên tất yếu
 Đòi tự do bằng máu kẻ thù !
 Đánh tan tất cả âm mưu
 Để giành độc lập lại cho nước nhà

Nguyễn Thái Học hiểu ra điều ấy
 Sau nhiều năm trăn trở suy tư
 Lập ra chi bộ bấy giờ
 Cùng nhau bàn tính, dự trù chọn tên

Quốc Dân Đảng đã liên kết lại
 Các đồng chí cùng ở bên nhau
 Lần đầu họp ở Thể Giao
 Chỉ trong mấy tháng người vào khá đông

Hồn Cách Mệnh, giòng sông của Đảng
 Gieo vào lòng tư tưởng vì dân
 Đảng viên trong nước nhiều lần
 Bầu ra Tổng Bộ, bao gồm mấy ban

Nguyễn Thái Học cử làm Chủ tịch
 Phó đức Chính giữ việc chỉ huy
 Trưởng ban ám sát : Song Khê
 Ký Con, Nhượng Tống thêm nghề chế bom

Biết Thái Học : linh hồn của Đảng
 Pháp cho người đeo đẳng bám theo
 Năm nghìn, giải thưởng được treo
 Chúng đem tiền bạc làm xiêu lòng người

Giết được người, người nào chẳng thấy
 Đảng Quốc Dân tiếng dậy như cồn
 Phổ phường cho rãi truyền đơn
 Giết Tây, ám sát nổ bom vang rền

Giết Thừa Mai một tên phản đảng
 Xử tử Kinh, thanh toán đội Dương
 Giữ nghiêm luật Đảng kỷ cương

Tiến hành khởi nghĩa ngày càng nhanh hơn

Một bản án rộng đường khủng bố
 Giết Ba Gianh ngay sở Mộ Phu
 Tên buôn người, kẻ đại thù
 Bị đoàn Ám Sát bắn cho nát đầu

Một tháng sau, giặc tung thám tử
 Quyết truy lùng Tổng Bộ Trung Ương
 Đảng viên bị bắt cả ngàn
 Nhiều tên phản đảng, Việt gian ra hàng

Theo chủ trương Hội Đồng Tổng Bộ
 Phải tấn công đập đổ quyền hành
 Học coi cánh ở Bắc Ninh
 Khắc Nhu : Phú Thọ, ngoại thành : Ký Con

Trong Rừng Sơn cạnh vùng Yên Bái
 Phó đức Chính nói với đội viên
 Hẹn giờ nơi đánh trước tiên
 Tấn công trại lính, chiếm liền các kho

Giặc yếu thế, thua to trốn chạy
 Nhưng sáng gần, quay lại phản công
 Quân ta cố gắng xung phong
 Dần dần đạn hết, rút lui vào rừng

Ở miền xuôi bắt đầu Phả Lại
 Năm đạo quân vây trại công đồn

Bất thành vì sớm một hôm
Cớ mưu bị lộ rút sang La Hào

Ở Vĩnh Bảo xông vào huyện lỵ
Hoàng Gia Mô cuống quýt xin tha
Huyện thành đã thuộc về ta
Nhân dân làm cổ bài ra hội mừng

Máy bay giặc trên không trinh sát
Chấm tọa độ, oanh tạc phe ta
Bộ binh giặc kéo tràn qua
Đốt thiêu hết sạch cửa nhà của dân

Chúng truy nã nghĩa quân ráo riết
Các đảng viên bị giết sạch dần
Tin đưa giặc đã hành quân
Đánh tan Hưng Hóa, vây gần Lâm Thao

Thành Hà Nội được giao cho Nghiệp
Làm nhiệm vụ cắt đứt thông tin
Ném bom công sở chính quyền
Xung phong chiếm lĩnh Nhà Đèn Trung Ương

Quân đối phương chùng như thắng thế
Chúng truy kích cố diệt phe ta
Tịch thu vũ khí tìm ra
Tăng cường trấn áp, soát nhà lục dân

Các lãnh tụ Quốc Dân, hầu hết

Bị bắt đi, kẻ chết trong tù
Người vì thất thế sa cơ
Rút vào bóng tối để chờ thời cơ

Các chi bộ cơ hồ tan vỡ
Giặc ngày đêm bắt bố lung tung
Biết nơi Thái Học đường cùng
Là ấp Cổ Vịt, khoanh vùng bắt anh !

Vị lãnh tụ trở thành biểu tượng
Cho linh hồn Cách Mạng Nhân Dân
Vùng lên đánh đổ thực dân
Cởi xiềng nô lệ, đuổi quân bạo tàn

Trên Yên Bái, mười ba liệt sĩ
Tiến lên đài đường bộ hiên ngang
Một vòng nguyệt quế vinh quang
Mà dân tộc đã khóc dâng cho Người

Vẫn tươi cười trên đài hành quyết
Hô “Việt Nam vạn tuế” rền vang
Một lời nhắn gửi nước non
Trước giờ vĩnh biệt quốc dân đồng bào

Nỗi hờn đau thoáng qua ánh mắt
Sáng ngời trên gương mặt các anh
Giữa rừng dân chúng bao quanh
Quốc kỳ, cờ đảng nghiêng mình tiếc thương

Bước đường hoàng lên đài đồng dục
 Quắc mắt nhìn lũ giặc ngoại xâm
 Một lòng vì nước vong thân
 “Thành công không được, thành nhân với đời !”

Trống ba hồi, đầu rơi khỏi cổ
 Giữa pháp trường máu đỏ thây phơi
 Dường như vang vọng bao lời :
 “Tự do, Độc lập muôn đời Việt Nam!”

Có một người âm thầm theo dõi
 Nở nụ cười tạ gởi các anh
 Ngậm hờn, giọt lệ long lanh
 Chị theo anh đến cạnh bên pháp trường

Từ pháp trường , chị quay về lại
 Viết bức thư tuyệt mạng gởi cha
 “Chết sâu thừa có xót xa
 đời mà ai biết, người mà ai hay !”

Nguyễn thị Giang xưa nay nào có
 Là một trang liệt nữ anh hùng
 Khăn sô một dải cho chồng
 Bài thơ tuyệt mạng tạ lòng núi sông

Giòng lịch sử tạm dừng ngang đấy
 Chuyện tương lai xin đợi kẻ sau
 Biên niên sử ký thêm vào
 Bằng lòng trung thực, ta giao cho người.

HỒ ĐẮC DUY

Kính bút

Việt Nam ngày 11 tháng 3 năm 2000

--- ❀ ❀ ❀ ---